

OPN informato**r**

UNIwersytet MARIi CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

NR 4

PAŹDZIERNIK — GRUDZIEŃ

1979

1944

XXXV

1979

*W imieniu Władz Uniwersytetu wszystkim Pracownikom * * *
* * * * * serdeczne życzenia noworoczne składa Rektor*

Z ŻYCIA PARTII

UCZELNIANĄ KONFERENCJĘ SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZĄ, KTÓRA ODBYŁA SIĘ 6 LISTOPADA BR. POPRZEDZIŁY ZEBRANIA SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZE PODSTAWOWYCH I ODDZIAŁOWYCH ORGANIZACJI PARTYJNYCH. WNIOSKI ZEBRAŃ SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZYCH ZNALAZŁY SWOJE ODZWIERCIEDLENIE ZARÓWNO W DYSKUSJI NA KONFERENCJI, JAK RÓWNIEŻ W UCHWALE. W KONFERENCJI UCZESTNICZYLI M. IN.: SEKRETARZ KW PZPR — DOC. DR HAB. W. ŚLADKOWSKI I KIEROWNIK WYDZIAŁU NAUKI I OŚWIATY KW PZPR — MGR T. KĄCKI. OBRADOM PRZEWODNICZYLI DOC. DR HAB. A. KOPRUKOWNIK I DOC. DR HAB. A. KOROBOWICZ. REFERAT SPRAWOZDAWCZY WYGŁOSIŁ I SEKRETARZ KU PZPR — DR K. WILIŃSKI.

C.D. NA STR. 2

Z życia Partii

W referacie sprawozdawczym obejmującym okres ostatnich dwu lat zawarte zostały także główne kierunki działania uczelnianej organizacji partyjnej na kolejną kadencję, w oparciu o treści zawarte w Wytycznych na VIII Zjazd PZPR. Poczesne miejsce zajmują w Wytycznych sprawy nauki i szkolnictwa wyższego. W bieżącym dziesięcioleciu ustalono długofalowy program działania integrujący środowisko naukowe wokół kluczowych dla rozwoju kraju zadań badawczych. Zostały one ujęte w programach rządowych i węzłowych problemach badawczo-rozwojowych. Kierunki dalszego doskonalenia tego systemu oraz sposoby uruchamiania rezerw potencjału naukowo-badawczego wskazało XII Plenum Komitetu Centralnego, a także ostatnie posiedzenie plenarne Komitetu Wojewódzkiego. Lata osiemdziesiąte — stwierdzają Wytyczne — powinny przynieść dalszy wzrost nauki jako jednego z decydujących czynników przemian jakościowych w potencjale wytwórczym kraju, stosunkach społecznych i świadomości społeczeństwa. W szkolnictwie wyższym nadal dążyć się będzie do podnoszenia efektywności działania uczelni poprzez umacnianie jakości procesu kształcenia i wychowania oraz pracy naukowo-badawczej przy stałym umacnianiu związków uczelni z życiem kraju i jego potrzebami. W pracy ideowo-wychowawczej staramy się realizować zasadę jedności badań naukowych, procesu dydaktycznego i działalności wychowawczej, by kształtować postawy twórcze, aktywne, nacechowane odpowiedzialnością i zaangażowaniem w zadania budownictwa socjalistycznego. Podstawowa część zadań w pracy ideowo-wychowawczej jest realizowana przez Uczelniany Ośrodek Pracy Ideowo-Wychowawczej. Istotnym zadaniem Ośrodka jest podnoszenie jakości naszej pracy wraz z wypracowywaniem nowych, skutecznych form służących upowszechnianiu treści ideowych i politycznych zawartych w programie pracy ideowo-wychowawczej UMCS oraz w planie pracy UOPIW.

Głównym ogniwem działania organizacji partyjnej Uczelni w środowisku studentckim jest SZSP. W czasie ostatniej kadencji nastąpiły korzystne zmiany w pracy SZSP, wyrażające się w realizacji programu ideowo-politycznego, wzmożonej działalności studentckiego ruchu naukowego oraz aktywizacji w zakresie współzarządzania i samorządności studentckiej. Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność studentckich grup partyjnych. Są one powołane do rozstrzygania spraw studentckich, opiniowania kandydatów do partii, prowadzenia pracy z nimi, szerszego dotarcia do studentów kandydatów i członków partii, większego ich zaangażowania w pracę organizacji młodzieżowej. Uchwały XII Plenum KC PZPR i II Kongresu Studentckiego Ruchu Naukowego określiły miejsce tego ruchu w całokształcie organizacji i rozwoju nauki w uczelniach wyższych. Studentcki ruch naukowy w naszej Uczelni oceniany jest pozytywnie. Szereg kół podejmuje badania związane z aktualnymi społeczno-gospodarczymi potrzebami regionu i kraju. Działalność inspirująco-koordynującą pełni Studentkie Towarzystwo Naukowe. Na podkreślenie zasługuje także stosunkowo duży udział naszych studentów w ogólnopolskich zjazdach i seminariach naukowych. Do zadań stojących przed POP i instancjami SZSP w tym zakresie należy zaliczyć uaktywnienie działalności wszystkich kół naukowych, szersze włączenie studentów do badań prowadzonych w poszczególnych zakładach i instytutach, a zwłaszcza zwiększenie ilości studentów studiujących indywidualnym programem studiów. Łączy się z tym także konieczność i potrzeba zatrudniania najlepszych absolwentów w naszej Uczelni. Przedmiot zainteresowania Uczelnianej Organizacji Partyjnej stanowią także problemy socjalne, zdrowotne i sportowo-turystyczne młodzieży studentckiej. Wysiłkiem RU i aktywno SZSP została starannie przygotowana studentcka akcja lato, która przebiegała pod hasłem 35-lecia PRL i 35-lecia UMCS. Uczestniczyło w niej około 3800 studentów naszej Uczelni. Z ramienia SZSP w realizacji zadań wynikających z programu Alma-80 zaangażowanych było ok. 300 osób aktywu. Na szczególne podkreślenie zasługuje duży udział studentów w przygotowaniu i obchodach 35-lecia UMCS.

W uchwałach XII Plenum KC i w Wytycznych na VIII Zjazd PZPR wiele miejsca poświęcono funkcji uczelni wyższych w badaniach naukowych, wychowaniu i kształceniu, modelowi pracownika naukowego, nauczyciela i wychowawcy młodzieży. Wychowanie i wychowanie człowieka rozumiejącego procesy i mechanizmy życia społecznego, specjalisty na miarę potrzeb współczesności wymaga od kadry nauczającej dużego wysiłku popartego rzetelną wiedzą. W okresie sprawozdawczym uczelniana organizacja partyjna i władze uczelni poświęciły wiele uwagi problemom dydaktyki.

Stworzony został odpowiedni klimat wokół podnoszenia dydaktyki na wyższy poziom m.in. przez wyróżnianie najlepszych nauczycieli akademickich przez władze Uczelni i resort (dodatki dydaktyczne, nagrody, wyróżnienia, odznaczenia), przez odpowiednią politykę kadrową i awansową, a także kontrolowanie procesu dydaktycznego. Reaktywowano Radę Społeczną d/s Młodzieży, Rady Pedagogiczne, aktywizuje się funkcję opiekuna roku i grupy studentckiej, przeprowadzone jest także szkolenie najmłodszej kadry nauczycieli akademickich w Podyplomowym Studium Ideologiczno-Pedagogicznym. Mimo znacznej poprawy w tym zakresie istnieją jednak jeszcze liczne bariery ograniczające możliwości doskonalenia procesu dydaktycznego. Czynnikiem takim jest m.in. zbyt duże przeciążenie kadry nauczycielskiej na niektórych Wydziałach i w Międzyuczelnianych Instytutach. Poważne utrudnienie stanowi także brak odpowiednich pomieszczeń lokalowych oraz słabe wyposażenie sal dydaktycznych w niezbędne pomoce i środki audiowizualne. Palącym problemem najbliższej przyszłości staje się więc pełna aktywizacja sił i środków w celu przystosowania pomieszczeń dydaktycznych do ich funkcji, do możliwości wprowadzania aktywizujących proces nauczania środków audiowizualnych i innych współczesnych pomocy naukowych.

Na działalność dydaktyczno-wychowawczą rzutują niewątpliwie osiągnięcia naukowe nauczycieli akademickich. Są one źródłem autorytetu w środowisku, stwarzają możliwości autentycznych działań i oddziaływań wychowawczych. Rozwój kadry naukowo-dydaktycznej jest ważnym miernikiem osiągnięć naukowych Uniwersytetu. W minionym 35-leciu na naszej uczelni przeprowadzono 1036 przewodów doktorskich i 212 habilitacji. Rozwój kadry naukowej był przedmiotem szczególnego zainteresowania Komitetu Uczelnianego i kierownictwa Uczelni. Stworzone przez władze partyjne i akademickie korzystne warunki do pracy badawczej i dbałość o właściwą atmosferę dla działalności naukowej oraz rozwoju kadry przyczyniły się w znacznym stopniu do wzrostu liczby doktoratów i habilitacji. Zmniejszyła się też ilość rotacji w grupie młodszych pracowników nauki. Jednakże proces zdobywania stopni doktorów, a zwłaszcza doktorów habilitowanych, nie przebiegał na wszystkich Wydziałach w zadowalającym tempie. W zakresie zdobywania stopnia doktora habilitowanego najlepsze efekty uzyskano na Wydziale BiNoZ oraz w Międzyuczelnianym Instytucie Nauk Politycznych. Duże osiągnięcia posiadają także Wydziały Prawa i Administracji oraz Mat.-Fiz.-Chem.

Prowadzone w naszej uczelni badania naukowe rozwijają się w trzech płaszczyznach: badań podstawowych, stosowanych i wdrożeń. W polityce naukowo-badawczej preferowana jest tematyka dotycząca zagadnień priorytetowych, objętych programami rządowymi, węzłowymi, międzyresortowymi, resortowymi, PAN-owskimi, jak również badania związane bezpośrednio z potrzebami naszego regionu.

Ważnym miernikiem osiągnięć naukowych jest dorobek w postaci publikacji. Wyniósł on w XXXV-leciu ponad 15 tysięcy artykułów naukowych opublikowanych w różnych czasopismach specjalistycznych krajowych i zagranicznych, w tym ok. 30% w „Annales”. Jednakże roczniki „Annales” i zeszyty LTN nie pokrywają pełnego zapotrzebowania. Należy w związku z tym dążyć do powołania nowych sekcji „Annales” dominujących nauki polityczne, a także pedagogiczne i psychologię.

W wyniku realizacji prac badawczych Uczelnia zgłosiła w dwu ostatnich latach kilkadziesiąt projektów wynalazczych, w tym 50 projektów do opatentowania. Wartość prac sprzedanych wyniosła w roku ubiegłym 55 mln. złotych, a wartość wdrożeń w bieżącym roku 14 mln. złotych. W badaniach naukowych najbliższych lat będzie preferowana tematyka dotycząca zagadnień priorytetowych objętych programami rządowymi, węzłowymi, międzyresortowymi, resortowymi, PAN-owskimi oraz zagadniania związane z tematyką opracowywaną dla potrzeb naszego regionu.

Dyskusję na konferencji rozpoczął tow. rektor prof. dr hab. Wiesław Skrzydło. Następnie głos zabrali kolejno: dr R. Kucha, R. Mikłaszewicz — przewodniczący RU SZSP, dr A. Krawczyk — prezes UK ZSL, dr J. Łobarzewski, płk. W. Misztal, dr K. Filipiak, dr L. Pawłowski, dr P. Zdąnowicz, prof. dr hab. J. Malicki, doc. dr hab. E. Olszewski, dr W. Doliński, R. Dobosiewicz — sekretarz POP Administracji i J. Nowak. Obrady podsumował sekretarz KW PZPR — doc. dr hab. W. Śladkowski. Nowo wybrany Komitet Uczelniany liczy 31 członków. I sekretarzem KU PZPR został wybrany ponownie tow. dr K. Wiliński. Biorąc pod uwagę referat sprawozdawczy, a także wypowiedzi i głosy

Z perspektywy 35-lecia UMCS (6)

Po trzydziestu pięciu latach

35 lat mija od czasu, kiedy na wyzwolonym spod okupacji hitlerowskiej skrawku kraju zaczęto tworzyć zręby nauki polskiej. Pierwszą uczelnią Polski Ludowej stał się Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, powołany do życia 23 października 1944 r. dekretem Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Jeszcze zza Wisły, nie dalej jak 50 km od linii frontu, docierały echa wybuchu dział armatnich, gdy w Lublinie rozpoczęło się wcielanie w życie historycznych słów Manifestu Lipcowego o powszechności oświaty i opiece nad nauką w nowej Polsce. Wśród inicjatorów utworzenia w Lublinie uniwersytetu znalazł się żarliwy jego organizator, niebawem pierwszy rektor, wybitny uczonec biolog, postępowy działacz oświatowy prof. dr Henryk Raabe. Na początku uruchomiono wydziały: lekarski, rolny, przyrodniczy, weterynaryjny i farmacji. Inauguracja pierwszego roku akademickiego odbyła się 14 stycznia 1945 r. Uczestniczył w niej wielki protektor Uniwersytetu, syn Ziemi Lubelskiej, przewodniczący Krajowej Rady Narodowej Bolesław Bierut. Wśród licznych gości dostojnych znaleźli się członkowie PKWN, przedstawiciele Armii Czerwonej i Ludowego Wojska Polskiego oraz członkowie korpusu dyplomatycznego przedstawicielstw akredytowanych przy PKWN. Studia podjęło 806 słuchaczy.

Początki młodej uczelni nie należały do łatwych. Żywot swój rozpoczęła dosłownie z niczego. Biedne, a ponadto bardzo zniszczone wojną i okupacją miasto, nie było w stanie zabezpieczyć swej Almae Matris odpowiednich warunków. Brakowało wszystkiego: ludzi, lokali, sprzętu, aparatury, mebli, środków transportu, książek, a nawet papieru do pisania. Była za to idea, wiara, zapał, ofiarność i powszechna życzliwość. Początkowo przydzielono Uniwersytetowi kilkanaście pomieszczeń w gmachu nieczynnego jeszcze wówczas Gimnazjum im. Staszica przy Al. Racławickich. Umieszczono tam sale wykładowe, laboratoria, zakłady naukowe, rektorat i administrację. Przesunięcie się linii frontu i oswobodzenie Warszawy zmieniło nieco na korzyść sytuację lokalową w mieście. Zarówno rząd, jak i wiele instytucji centralnych, opuszczając Lublin zwolniły szereg budynków. Do niektórych z nich za zgodą miejscowych władz wprowadził się Uniwersytet. Z pomocą w urządzaniu młodej uczelni przyszło społeczeństwo lubelskie, uniwersytety radzieckie, miejscowe szpitale, Izba Aptekarska oraz wojsko polskie i radzieckie. Powszechnej sympatii i życzliwości społecznej oraz inicjatywie i ofiarności pracowników zawdzięcza Uniwersytet swoje narodziny i dalszy dynamiczny rozwój.

Z uniwersyteckich wydziałów, drogą pączkowania, wyrósł z czasem inne uczelnie lubelskie: Akademia Medyczna i Akademia Rolnicza; przy pomocy kadrowej Uniwersytetu powstała i rozwijała się Wyższa Szkoła Inżynierska, dzisiejsza Politechnika Lubelska.

Dziś, po 35 latach Uniwersytet rozrósł się do rzędu jednej z większych uczelni w kraju. Studiuje na nim blisko 17 tys. studentów stacjonarnych i zaocznych. W pracach dydaktyczno-naukowych bierze udział ponad 1300 nauczycieli akademickich, w tym 166 profesorów i docentów. Posiada 6 wydziałów i 2 instytuty o charakterze międzyuczelnianym. Wydziały: Biologii i Nauk o Ziemi, Matematyki Fizyki i Chemii, Prawa i Administracji, Humanistyczny, Ekonomiczny oraz Pedagogiki i Psychologii; międzyuczelniane instytuty: Filozofii i Socjologii oraz Nauk Politycznych. W obrębie wydziałów działalność naukową prowadzi 7 wyodrębnionych jednostek dydaktycznych, 106 zakładów naukowych oraz 6 zespołów badawczych i pracowni. Uniwersytet posiada ponadto 5 jednostek międzywydziałowych oraz Bibliotekę Główną i 41 bibliotek zakładowych, instytutowych lub wydziałowych. Podyplomowe studia prowadzone są w 9 specjalnościach. Uniwersytet uruchomił filię w Rzeszowie oraz 7 punktów konsultacyjnych w: Międzyrzeczu Podlaskim, Zamościu, Jarosławiu, Mielcu, Stalowej Woli, Radomiu i Rzeszowie. Od lat działa przy Uniwersytecie Centrum Polonijne prowadzące na szeroką skalę badania naukowe nad emigracją i utrzymujące więź z polonią zagraniczną wszystkich kontynentów świata.

W działalności dotychczasowej Uniwersytet wykształcił blisko 30 tys. absolwentów, ponad 1100 doktorów i 250 doktorów habilitowanych. Działalność naukowa i badawcza ma charakter dwukierunkowy. Pierwszy obejmuje badania własne, koordynowane w ramach zakładu lub instytutu, drugi odnosi się do badań zamówionych, rządowych, węzłowych, resortowych i międzyresortowych, koordynowanych centralnie. W ostatnich latach realizuje się średnio 150 problemów badawczych własnych i 250 zamówionych; na przykład w r. 1979 wśród zamówionych problemów badawczych realizuje się: 5 rządowych, 58 węzłowych, 42 resortowe, 5 międzyresortowych, 4 resortowo-branżowe, 23 Polskiej Akademii Nauk oraz 104 problemy dla jednostek gospodarczych. Roczna wartość sprzedanych prac badawczych sięga 60 mln. złotych. Do opatentowania zgłoszono 195 projektów, uzyskując dotychczas 106 patentów. W jednym tylko roku, 1978, pracownicy naukowcy opublikowali 96 pozycji książkowych oraz 1194 rozprawy i artykuły, z tego 160 w wydawnictwach zagranicznych. Wydawnictwa naukowe Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska docierają do 441 instytucji w kraju i 2004 za granicą. W zamian za nie do Uniwersyteu wpływa rocznie 3733 tytuły czasopism zagranicznych.

Biblioteka Główna UMCS i sieć 41 Bibliotek Zakładowych skupiają 1 586 764 wol. i jedn. obliczeniowych książek i czasopism. Roczna liczba udostępnień sięga 650 000 pozycji. Ścisłe kontakty naukowe z placówkami zagranicznymi obejmują kraje wielu kontynentów, a wśród nich: ZSRR, NRD, Rumunię, Czechosłowację, Bułgarię, Węgry, Jugosławię, Francję, Włochy, RFN, Szwajcarię, Wielką Brytanię, Szwecję, Norwegię, Finlandię, Mongolię, USA, Brazylię, Kanadę, Argentynę i wiele innych.

Wyrazem szerokiej współpracy z wybitnymi uczonymi w kraju i za granicą są doktoraty honoris causa nadane przez Senat Akademicki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Imię i nazwisko	Uczelnia	Wydział UMCS	Promotor	Data
Prof. prof. Irena i Fryderyk Joliot-Curie	Paryski Instytut Radowy, Paryż	Mat.-Fiz.-Chem.	Prof. dr S. Ziemecki	16 XI 1960
Prof. dr Eugeniusz Łazarenko	Uniw. im. Iwana Franki, Lwów	BiNoZ	Prof. dr F. Uhrzszak	6 IV 1962
Prof. dr Paulo Buffa	Instytut Patologii Uniw. Modena	BiNoZ	Prof. dr Z. Lorkiewicz	23 X 1970
Prof. dr Dymitr Leonidowicz Pochylewicz	Uniw. im. Iwana Franki, Lwów	Humanist.	Prof. dr K. Myśliński	23 X 1970
Prof. dr Sandor Szalay	Inst. Fiz. Jądrowej Debreczyn	Mat.-Fiz.-Chem.	Prof. dr W. Żuk	23 X 1970
Prof. dr Władysław Szafer	Uniw. Jagielloński Kraków	BiNoZ	Prof. dr A. Paszewski	23 X 1970
Prof. dr Grzegorz Leopold Seidler	UMCS Lublin	Prawa	Prof. dr J. Mazurkiewicz	23 X 1970
Prof. dr Ferens Bruno Straub	Węgierska Akademia Nauk, Budapeszt	BiNoZ	Prof. dr J. Trojanowski	5 XII 1974
Prof. dr Aleksander Romanowicz Łuria	Uniw. im. Łomonosowa, Moskwa	Ped. i Psych.	Prof. dr Z. Cackowski	5 XII 1974
Prof. dr Stefan Kieniewicz	Uniw. Warszawski	Humanist.	Prof. dr T. Mencil	18 V 1976
Prof. dr Jan Leja	Uniw. British Columbia, Vancouver	Mat.-Fiz.-Chem.	Prof. dr A. Waksmundzki	18 V 1976
Prof. dr Jacob Kistemaker	Inst. Fizyki Atom. i Molekularnej	Mat.-Fiz.-Chem.	Doc. dr B. Adamczyk	23 X 1978
Prof. dr Witold Czachórski	Uniw. Warszawski	Prawa i Admin.	Prof. dr J. Ignatowicz	23 X 1979

O rozmachu, z jakim rozwija się Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej świadczy Dzielnica Uniwersytecka nie mająca dotychczas równej sobie w żadnym innym mieście Polski. Wrosła ona już na trwałe w organizm miasta i stanowi jego chlubną wizytówkę. Jej powstanie, rozwój i rozmach świadczą o trosce władz i opiece państwa nad szkolnictwem wyższym.

Zajmując blisko 80-hektarowy teren, skupia na nim 25 obiektów dydaktyczno-naukowych, 8 domów studenckich, 2 hotele dla asystentów, 3 stołówki, teatr, ośrodek zdrowia, zespół sal sportowych z krytą pływalnią, 8 domów mieszkalnych dla pracowników nauki, bibliotekę oraz 6 obiektów administracyjno-gospodarczych. Powierzchnia użytkowa obiektów w Dzielnicy Uniwersyteckiej, użytkowanych przez UMCS i w części przez AR, przekracza 200 tys. m², a kubatura dochodzi do 1 mln 100 tys. m³. Dotychczasowe nakłady na budowę w przeliczeniu na bieżące ceny szacuje się na blisko 1,5 miliarda zł, zaś wartość wyposażenia w sprzęt i aparaturę badawczą na ponad 300 mln. zł.

Budowana kiedyś „za miastem” Dzielnica Uniwersytecka znajduje się dziś w jego centrum, zajmując dwa rozległe

wzgórza. Zróżnicowana rzeźba terenu pozwoliła sytuować obiekty na różnych wysokościach, tworząc wspaniałą panoramę widokową. Luźna zabudowa, dostosowana do warstwie terenu uchroniła architekturę budynków od monotonii, zapewniając zarazem możliwość stosowania kompleksowych rozwiązań grupujących funkcjonalne związki i zależności poszczególnych brył. W zespole dydaktyczno-naukowym dominantę stanowi 17-kondygnacyjny strzelisty gmach Rektoratu, będący wraz z obiektami Humanistyki, Chemii i Fizyki oprawą dla centralnego placu, któremu atmosferę powagi nadaje pomnik patronki Uniwersytetu — Marii Skłodowskiej-Curie. W zagospodarowaniu przestrzennym przyjęto zasadę centralizacji obiektów w zależności od funkcji. Na wzgórzu wschodnim rozlokowano obiekty dydaktyczno-naukowe, na zachodnim — studenckie osiedle mieszkaniowe. Na przeciwległych obrzeżach zabudowy znalazły się obiekty mieszkalne, administracyjne i gospodarcze. Doskonałą oprawą architektury budynków jest rekreacyjny Ogród Botaniczny, bogata zielen i olbrzymie ilości kwiatów, a szczególne róż.

Zdzisław Kowalski

Eklibrisy dla pracowników UMCS

Wśród okolicznościowych wydawnictw, ukazujących się w roku 35 jubileuszu Uczelni, znajduje się wykonana w Oficy Drukarskiej UMCS trzecia już z kolei teka eklibrisów dla pracowników uniwersytetu autorstwa dra Zbigniewa Józwicka. Pierwsza, zawierająca dwa znaki książkowe Biblioteki Głównej UMCS i czterech jej pracowników, dedykowana była w r. 1972 prof. Janowi Baumgartowi, dyrektorowi Biblioteki Jagiellońskiej. Druga, której obecna jest kontynuacją, ukazała się w Roku Nauki Polskiej. Zawierała 31 eklibrisów trzydziestu pracowników UMCS — przyjaciół, kolegów i przełożonych autora. Najnowsza, złożona z 35 eklibrisów dla trzydziestu czterech osób ma ten sam charakter. Łącznie w trzech wydawnictwach znajdują się 72 (+1) różne znaki książkowe, wykonane dla 57 pracowników Uczelni. (W trzech wypadkach — dla małżeństw

pracowniczych). Jest to tylko wybór tej małej grafiki Z. Józwicka. Wykonał on już bowiem niespełna 300 eklibrisów, z których znaczna część to znaki książkowe dla pracowników własnej uczelni. A jak wygląda to zestawienie w wydanych dotychczas tekach eklibrisów Z. Józwicka:

We wszystkich znakach Z. Józwicka widać próbę ukazania cech właściciela

Numer teki	1	2	4	7	8
Rok wydania	1970	1972	1973	1979	1979
Łączna ilość eklibrisów	20	6	31	15	35
W tym					
— dla pracowników UMCS	12	4	31	5	35
— oraz dla ich dzieci	1	—	—	7	—

księgozbioru, jego profesji, zainteresowań, nierzadko charakteru czy — śmieszostek. Miniaturowa grafika — znak książkowy jest więc czasem nieoficjalnym portretem właściciela, nierzadko jest to portret satyryczny. Ów podtekst wraz ze swoistą, typową dla całej grafiki Z. Józwicka stylizacją, stanowią o własnym, niepowtarzalnym stylu jego prac. Powszechnie jest on uznany za jednego z najciekawszych twórców polskiego eklibrisu.

Znaki książkowe z nowo wydanej teki eksponowane były w maju br. na wystawie urządzonej w holu I piętra Biblioteki Głównej UMCS. Równocześnie część starszych prac Z. Józwicka prezentowano w Bibliotece Narodowej w Warszawie na Wystawie eklibrisów ze zbiorów Stefana Kotarskiego.

Jan Gurba

W Zakładzie Fizyki Jądrowej UMCS uruchomiony został elektromagnetyczny implantator jonów. Jest to pierwsze tego typu urządzenie w kraju, umożliwiające prowadzenie badań z pogranicza fizyki zderzeń atomowych i ciała stałego.

Siedemdziesięciolecie urodzin WŁADYSŁAWA JAKUBOWSKIEGO założyciela Drukarni Uniwersyteckiej

Rektor UMCS prof. dr hab. Wiesław Skrzydło składa życzenia Władysławowi Jakubowskiemu z okazji 70-lecia urodzin Jubilata (10 IX 1979 r.)

Jest cech

*Towarzyszy, jak niegdyś pancernych,
W skrzydłach i żelazie. Oni to, drukarze,
Pięćsetletniu husaria polskiej piśmienności...*

Stanisław Grochowiak

Druk (fragment) PIW, Warszawa 1976

Władysław Jakubowski urodził się 10 września 1909 r. w Poznaniu w rodzinie robotniczej. Podstawy znajomości „czarnej sztuki” zdobył w Drukarni św. Wojciecha w Poznaniu, przechodząc przez wszystkie stopnie wiedzy potrzebnej do wykonywania trudnego lecz zarazem pięknego zawodu drukarza.

Będąc adeptem sztuki drukarskiej jak również bystrym obserwatorem ówczesnych stosunków społecznych wcześniej rozpoczął działalność w ruchu związkowym.

W lipcu 1928 roku po 4 latach nauki Władysław Jakubowski zdał z wyróżnieniem egzamin czeladniczy, zdobywając tym samym nobilitację na Towarzystwa Sztuki Drukarskiej.

W nowoczesnej (jak na owe czasy) Drukarni św. Wojciecha poznał tajniki technik drukarskich — typografii, offsetu, rotograwiury, a nawet papiernictwa (drukarnia posiadała swoją papiernię).

Załoga Drukarni św. Wojciecha wybiera Go na swego męża zaufania, gdzie dał się poznać jako gorący obrońca praw robotniczych. Zdobywa dużą popularność wśród drukarzy Poznania. W wieku 25 lat został wybrany sekretarzem okręgowym klasowego Związku Drukarzy na woj. poznańskie i pomorskie.

Do wybuchu II wojny światowej Władysław Jakubowski pracuje w drukarni — najpierw jako zecer i linotypista, a później metrapaź i majster zecerni. W czasie okupacji zatrudniony został jako zecer, a w końcu roku 1943 jako fotograf reprodukcyjny w NS-Gauverlag u. Druckerei Watherland, gdzie pracował dla ruchu oporu, drukując m. in. fałszywe paszporty dla kadry polskich oficerów i jeńców angielskich uciekających za granicę.

7 lutego 1945 r. W. J. organizuje pierwszy samorząd robotniczy i zostaje jego przewodniczącym w Drukarni św.

Wojciecha pod zarządem państwowym w Poznaniu. Później obejmuje w tych zakładach stanowisko dyrektora technicznego, uruchamia pierwszą w Poznaniu księgarnię i odbudowuje Papiernię „Malta”.

Równocześnie współorganizuje związki zawodowe w Poznaniu oraz władzę ludową, zostając radnym w MRN i WRN oraz członkiem zarządu miasta. Jeszcze w tym samym roku został Pełnomocnikiem Rządu PRL dla drukarni państwowych na Ziemiach Odzyskanych.

Powołany przez ministra na stanowisko Generalnego Inspektora CZPZG swoim talentem organizacyjnym inspirował i kierował modernizacją starych i budową nowych drukarni w Łodzi, Szczecinie, Olsztynie, Wrocławiu. Następnie przez 3 lata jako I zast. dyrektora naczelnego Centralnego Zarządu kieruje kilkudziesięcioma zakładami drukarskimi w kraju.

W kwietniu 1949 r. wraca bezpośrednio do drukarni, by wybudować nowoczesną drukarnię gazetową „Trybuna Robotniczej” w Katowicach. Tam też dodatkowo jest dyrektorem — utworzonego przez siebie — Technikum Poligraficznego dla Pracujących oraz wykładowcą techniki poligraficznej i materiałoznawstwa drukarskiego na Wydziale Książki oddziału katowickiego Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

W r. 1953 zostaje służbowo przeniesiony do Lublina, gdzie na skutek rozdrobnienia nie było właściwie przemysłu drukarskiego. Decyzją władz centralnych, na X-lecie PRL postanowiono wybudować drukarnię gazetową z prawdziwego zdarzenia co powierzono W. Jakubowskiemu.

Już w r. 1956 w Święto Odrodzenia ukazały się: „Sztandar Ludu”, w parę miesięcy później w nowej szacie graficznej „Kurier Lubelski” z nowo wybudowanej drukarni, kierowanej przez Niego.

Miasto Lublin stało się Jego drugim miastem rodzinnym. Tutaj prezesuje Naczelnej Organizacji Technicznej i Zarządowi Wojewódzkiemu SIMP. Był wieloletnim radnym i członkiem prezydium Miejskiej Rady Narodowej, prezesem Miejskiego Komitetu FJN i Komitetu Czynów Społecznych. Od lat

dwudziestu bez przerwy jest prezesem Miejskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Lublinie.

Areną Jego działalności jest również Koło Miłośników Książki i Ekslibrisu PTAiN (1965) od 1977 r. działające pod nazwą Towarzystwa Miłośników Książki. Był organizatorem wielu wystaw, autorem licznych prelekcji, opracował typograficzne dziesiątki katalogów wystaw i bibliofilskich druków okolicznościowych.

Dzięki Jego pracy i inicjatywie zostaje uruchomiona Drukarnia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, której uroczyste otwarcie odbyło się 17 grudnia 1969 r. Wyposażenie drukarni stanowiły: 2 linotypy (tzw. „amerykanki”), 2 nowe „Romayory” maszyny powielające produkcji czechosłowackiej, 2 typograficzne maszyny drukarskie oraz dobrze wyposażona w czcionki zecernia ręczna. Będąc z-ą dyrektora Biblioteki Gł. UMCS kieruje równocześnie pracą w drukarni. W 1970 r. przyjmuje do pracy pierwszych pracowników: Czesława Szymańskiego, Waldemara Chamrata, Kazimierza Wnuka, Marię Twardowską, Edwarda Ciechańskiego, Genowefę Leję, Barbarę Chojnę, Marię Kurys, Andrzeja Zapędowskiego, Michała Chomiczkiego, Waldemara Kozaka, Tomasza Piskiewicza, Zofię Kosior i Witolda Tambora.

Pokonując kłopoty finansowe i zaopatrzeniowe (papier), wydaje pierwszą książkę drukowaną w Drukarni UMCS — „Materiały na sesję historyczną z okazji 100-lecia urodzin W. I. Lenina” oraz pierwszy katalog — prac i artykułów Stefana Wojciechowskiego w pięknej szacie bibliofilskiej. Był to pierwszy „głęboki oddech” drukarni, której rytm życia nadał Władysław Jakubowski.

Przybywają do pracy w Oficynie nowi drukarze, rozszerza się powierzchnia użytkowa Drukarni, nadchodzą nowe maszyny. W niedługim czasie Drukarnia UMCS, dzięki wysokiej jakości produkcji zdobywa sobie klientów całego naukowego środowiska Lublina.

Pod kierownictwem Władysława Jakubowskiego i jego redakcją techniczną wychodzą wydawnictwa, prawdziwie

Otwarcie wystawy: 5 lat dorobku typograficznego Władysława Jakubowskiego — grudzień 1974

bibliofilskie, o których z uznaniem pisała prasa lubelska:

„(...) katalog opracowany w (Bibliotece) UMCS z okazji wystawy poświęconej Mikołajowi Kopernikowi. Opracowanie typograficzne Katalogu jest zaśluga — (...) Władysława Jakubowskiego, który zadbał o przejrzystość składu, odpowiedni układ jak i dobór inicjałów na okładce”. (*Kurier Lubelski*, 1973).

„(...) bibliofilskie wydanie „Ekslibrisów Zbigniewa Józwicka dla pracowników UMCS” (...) 50 lat Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, (...) wydana bardzo starannie i ze znajomością smaku bibliofilskiego jest praca (...) „Ze wspomnień o tajnym nauczaniu dermatologii w okupowanej Warszawie”, (...) „Muzea Nałęczowa”, (...) opracowanie typograficzne (...) wspomnianych tytułów jest dziełem Władysława Jakubowskiego. Dziełem ze wszechmiar udanym.” (*Kurier Lubelski*, nr 148, 1973).

„(...) Ukazała się ostatnio książka (...) „Spojrzenia w przeszłość Lubelszczyzny” (...) szczegółowych walorów dodaje jej staranne opracowanie edytorskie. Rarytasem bibliofilskim staną się zapewne egzemplarze, które w liczbie 100 zostały oprawione w imitację skóry z wytłoczonym herbem województwa na okładce. Obok redaktorów, zasługa w tym utalentowanego grafika Krzysztofa Kurzątkowskiego i Oficyny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, kierowanej przez doskonałego fachowca, inż. Władysława Jakubowskiego. Dzięki temu czytelnicy otrzymali (...) książkę nie tylko interesującą lecz równocześnie ładnie i ze smakiem wydaną”. (*Sztandar Ludu* 9—10 XII 1974 r.).

„W Bibliotece Głównej UMCS (...) została otwarta wystawa ekslibrisów Zbigniewa Józwicka (...) Przy tej okazji wydano w opracowaniu Jana Gurby i Władysława Jakubowskiego katalog (...) [który] stanowi kolejne osiągnięcie

drukarni UMCS w zakresie druków artystycznych. Wydany jest z dużym smakiem i kunsztem edytorskim”. (*Kurier Lubelski* nr 18, 1975).

19 grudnia 1974 r. w Bibliotece Głównej UMCS otwarto wystawę dorobku typograficznego Władysława Jakubowskiego. Z tej okazji został wydany katalog „Drukarz-typograf, Władysław Jakubowski w latach 1969—1974”.

Było to piękne pożegnanie Dyrektora Drukarni Uniwersyteckiej odchodzącego na zasłużoną emeryturę i zarazem Jubilat obchodzącego 50-lecie pracy w drukarstwie.

Jego Magnificencja Rektor UMCS, prof. dr hab. Wiesław Skrzydło oraz załoga oficyny Drukarskiej UMCS nadały Jubilatowi dyplom honorowy Towarzystwu Sztuki Drukarskiej, z okazji 50-lecia pracy zawodowej.

Za swoją działalność społeczną Władysław Jakubowski otrzymał wiele odznaczeń i wyróżnień. Oto niektóre z nich: 1. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1959); 2. Złoty Krzyż Zasługi (1947); 3. Medal X-lecia PRL (1954); 4. Odznaka 1000-lecia Państwa Polskiego (1966); 5. Medal XXX-lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (1974); 6. Honorowa Odznaka „Za Zasługi dla Lubelszczyzny”; 7. Złota Odznaka „Zasłużony dla miasta Lublina” (1974); 8. Medal „Nauka w Służbie Ludu” (1974); 9. Złota i Srebrna Odznaka Naczelnej Organizacji Technicznej (1959, 1957); 10. Honorowa Odznaka Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich (1961); 11. Odznaka Zasłużonego Działacza Turystyki (1972); 12. Złota i Srebrna Odznaka PTTK (1971, 1968); 13. Medal 100-lecia Turystyki Polskiej (1973); 14. Odznaka za Zasługi dla Akademii Rolniczej w Lublinie (1973); 15. Złota Odznaka Akademickiego Związku Sportowego (1972); 16. „Order Białego Kraka ze Słonecznikiem” (1979); 17. Medal 500-lecia województwa lubelskiego (1975); 18. Medal Gorących Serc Redakcji „Kuriera Lubelskiego” (1977); 19. Medal 70-lecia PTTK w Lublinie (1978).

Wokół

Ożywiony w ostatnich latach ruch kolekcjonerski i propagowanie na co dzień oznaczania książek znakiem własnościowym, spotkania w Lubelskim Towarzystwie Miłośników Książki na „Przedwieczernych bibliofilskich”, wystawy w Galerii „Ex libris” to tylko niektóre z form obcowania lublinian z ekslibrisem.

Inną formą wypowiedzi jest twórczość ekslibrisowa grafików lubelskich i ich udział w wystawach i konkursach. Z ekslibrisem lubelskim należy łączyć zarówno znaki książkowe wykonane dla mieszkańców Lublina i tematycznie związane z Lublinem, jak i ekslibrisy wykonane przez grafików lubelskich.

W roku 1957 z okazji pięćdziesięciolecia Biblioteki im. Hieronima Łopacińskiego zorganizowano w Lublinie, pierwszą po wojnie, retrospektywną wystawę ekslibrisu lubelskiego: „Ex libris lubelski dawny i nowy”. Wystawiono ekslibrisy od najdawniejszych aż po współczesne. Okazało się, że pierwszym ekslibrisem lubelskim był superekslibris kolegiaty św. Michała w Lublinie (obecnie nie istniejącej). Na znaku tym znajduje się herb miasta otoczony napisem *Ecclesiae parochialis Lublinensis 1544*.

W dwanaście lat później urządzono wystawę „Ex libris lubelski w XXV-lecie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” (1969). Udało się wtedy zebrać blisko 400 znaków książkowych, co dobitnie świadczy o zainteresowaniu tą miniaturą graficzną szerszego kręgu lublinian.

W roku 1972 staraniem Związku Nauczycielstwa Polskiego w Lublinie urządzono wystawę znaków książkowych, tematycznie związaną z naszym miastem: „Lubelski ekslibris szkolny 1944—1972”. Okazało się, że lubelscy graficy wykonujący ekslibrisy to w większości przypadków nauczyciele: Henryk Zwolakiewicz, Michał Ziółkowski, Zbigniew Strzałkowski, Roman Mucha, Henryk Sapko i Zbigniew Józwick. Już wtedy

Henryk Zwolakiewicz

(drzeworyt — 1979)

Antoni Dudek

ekslibrisu lubelskiego

zwrócono uwagę, iż zawodowi graficy, których w Lublinie mieszka wielu, niemal w ogóle nie zajmują się wykonywaniem ekslibrisów. Niepokojem napawał także fakt, że wiele bibliotek szkolnych nie posiada własnego znaku. W roku tym, który był Międzynarodowym Rokiem Książki wystawa miała także za zadanie przybliżenie w większym stopniu społeczeństwu Lublina, ekslibrisu jako elementu bibliofilskiego.

Należy podkreślić, że zamierzenia organizatorów w pełni udały się, obecnie bowiem w roku 1979, Międzynarodowym Roku Dziecka, wiele szkół lubelskich poszczycić się już może własnym ekslibrisem, a także biblioteki wyższych uczelni Lublina znaczą swoje księgi.

Na wystawie „Lubelski ekslibris szkolny” zgromadzono ponad 400 znaków książkowych, co niewątpliwie było efektem poprzednich wystaw ekslibrisu w Lublinie.

Następną ekspozycją ekslibrisów, tematycznie związaną z Lublinem, urządzono w roku 1974. Była to wystawa „Lublin w ekslibrisie” otwarta w przeddzień 500-lecia istnienia województwa lubelskiego i 30-lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, staraniem Koła Miłośników Książki i Ekslibrisu przy Polskim Towarzystwie Archeologicznym i Numizmatycznym w Lublinie i Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki „Ruch”.

Lublin, pokazany został w znakach książkowych przez grafików polskich i obcych. Lublin dawny i współczesny, zarejestrowany w 105 ekslibrisach eksponowanych według następujących tematów: panorama, Brama Krakowska i Trynitarzka, Zamek i Stare Miasto, elementy architektoniczne i wreszcie herb Lublina.

Współczesny ekslibris lubelski to także indywidualne wystawy grafików Lublina i Lubelszczyzny: Henryka Zwolakiewicza, Zbigniewa Strzałkowskiego, Henryka Sapko, Romana Muchy i Zbigniewa Józwicka, jak również udział tych grafików w wystawach zbiorowych w kraju i za granicą, udział w konkursach, spotkaniach autorskich i programach radiowych.

Powołanie w roku 1975 Galerii „Ex libris” umożliwiło dalszy rozwój ekslibrisu, a także uocniło pozycję Lublina jako miasta, które znane było już wcześniej z poczyną ekslibrisowych i bibliofilskich nie tylko w kraju, ale niemal w całej Europie.

Doroczne wystawy ekslibrisów grafików Związku Radzieckiego, jak również wiele okazjonalnych ekspozycji znaku książkowego weszły w kalendarz imprez naszego miasta.

W roku 1976 z okazji 50-letniej działalności lubelskiego środowiska miłośników książki i ekslibrisu udało się wydać tekę ekslibrisów pt. „Graficy Lubelszczyzny, dla siebie. Ekslibrisy”. Pojawiała się pozycja bibliofilska informująca o grafikach Lubelszczyzny, tworzących ekslibrisy. Był to w kolejno-

ści: Tadeusz Waclaw Budynkiewicz z Lublina, Zbigniew Józwick z Lublina, Andrzej Kalinowski z Włodawy, Roman Mucha z Tomaszowa Lubelskiego, Henryk Sapko z Nałęczowa, Zbigniew Strzałkowski z Lublina, Kazimierz Nekanda-Trepka z Białej Podlaskiej, Michał Ziółkowski z Lublina, Stanisław Pasieczny z Tomaszowa Lubelskiego i Henryk Zwolakiewicz z Lublina.

Wśród tej dziesiątki twórców są zawodowi plastycy i nieprofesjonalnie uprawiający grafikę. Wszystkich łączy jednak pasja tworzenia i wyczarowywanie na niewielkiej powierzchni klocka drzeworytniczego czy linoleum małych arcydzieł, współczesnych herbów, jakimi są ekslibrisy.

Do nazwisk tych dołączyć wypada nie tworzącego już ekslibrisów Daniela Tramecourta, a także Ryszarda Tkaczyka, Zbigniewa Kota i Krzysztofa Kurzątkowskiego. Przed dwoma laty zaczął wykonywać ekslibrisy w Lublinie Alfred Gauda, który ma w swoim dorobku kilkanaście udanych znaków liternorytniczych.

Jaki jest ten współczesny ekslibris lubelski w wykonaniu grafików Lublina i Lubelszczyzny. Na pewno bardzo różny i indywidualny w swych rozwiązaniach, charakterystyczny dla każdego grafika.

Henryk Zwolakiewicz, senior lubelskiego ekslibrisu, buduje swoje znaki najczęściej z elementów literniczych. Ożywia litery znakomitym kunsztem wytrawnego grafika, łącząc często literę z przenikającymi się liniami. Mogą być to także linie osobowości zamawiającego ekslibris.

Tadeusz Budynkiewicz, z zawodu jest zecerem, a swoje znaki buduje z elementów drukarskich, tworząc świat tylko na pozór ziemny i bezwzględny.

Kazimierz Nekanda Trepka, Roman Mucha, Henryk Sapko i Andrzej Kalinowski tworzą ekslibrisy tradycyjne, ale każdy z nich wprowadza własną, niepowtarzalną atmosferę, jak chociażby Roman Mucha doskonale operujący światłocieniem.

Stanisław Pasieczny tworząc ekslibrisy bogatym ładunkiem podtekstu zastanawia skojarzeniami i wreszcie piszący te słowa, uwikłany często w literackie portretowanie właściciela księgozbioru.

Osobną formą wyjścia na zewnątrz z ekslibrisem lubelskim są teki, katalogi i albumy ekslibrisowe. Ostatnie lata zaowocowały w te formy wydawnicze.

Dzisiaj wielu grafików wydało własne teki ekslibrisowe (Henryk Zwolakiewicz, Zbigniew Strzałkowski, Henryk Sapko, Stanisław Pasieczny, Roman Mucha i Zbigniew Józwick), a niektórzy z nich mogą poszczycić się nawet wieloma tego rodzaju wydawnictwami.

Jest to niewątpliwie istotny wkład w kulturę przężnego ośrodka lubelskiego, a także trwały zapis spotkań grafika z zamawiającym ekslibris właścicielem księgozbioru.

W oparciu o powyższe rozważania, dotyczące wprawdzie tylko ośrodka lubelskiego, jakże nieprawdziwie brzmi wypowiedź w Wielkiej Encyklopedii Powszechnej (PWN), że po wojnie nastąpił zmierzch ekslibrisu. Od kilkunastu lat mówi się o renesansie ekslibrisu w Polsce, a nie o jego zmierzchu. Słowo renesans w pełni znalazło swoje uzasadnienie także w ekslibrisie lubelskim.

Zbigniew Józwick

WYCHOWANIE FIZYCZNE W UMCS

Postęp cywilizacji dąży od wieków ku jednemu celowi, takiemu przeobrażeniu życia, by stało się ono łatwiejsze, wygodniejsze, by oszczędzić człowiekowi trudu i wysiłku. Dążenie to jednak ma również swoje ujemne skutki, szczególnie widoczne w dobie powszechnej technizacji pracy i urbanizacji środowiska, które coraz bardziej zatracają swą naturalność. Wielkie aglomeracje miejskie odrywają ludzi od bezpośredniego kontaktu z przyrodą i ruchem w jego najbardziej naturalnych formach, prowadząc tym samym do ograniczenia aktywności fizycznej człowieka. Coraz częściej wyrażana jest opinia, że — towarzyszące zdobyciom cywilizacji — zmniejszenie spontanicznej aktywności człowieka (którego organizm biernie przystosowuje się do takiego poziomu obciążeń wysiłkowych, z jakimi ma stale do czynienia) wpływa ujemnie na jego rozwój fizyczny. Ograniczony zostaje bowiem rozwój tych cech morfologicznych i fizjologicznych ustroju, które zwiększają jego zdolność adaptacji do wysiłku fizycznego. Autorzy zajmujący się badaniem rozwoju biologicznego ludzi w aspekcie ich możliwości fizycznych sygnalizują, że zjawisko to dotyczy coraz większej części społeczeństwa.

Wyniki badań wielu autorów wykazały istnienie wyraźnego związku pomiędzy wielkością obciążeń wysiłkowych, jakim poddawany jest człowiek bądź w wyniku konieczności życiowych (charakter pracy zawodowej), bądź działalności dobrowolnej (uprawianie sportu) a poziomem ogólnej wydolności fizycznej mierzonej maksymalnym pochłanianiem tlenu przez ustroj (VO₂ max). W związku z tym wysuwana jest sugestia, że zmniejszenie się udziału cięższych wysiłków fizycznych w życiu codziennym współczesnego człowieka, prowadząc do obniżenia jego wydolności fizycznej, stanowi również czynnik odgrywający pewną rolę w patogenie szeregu chorób tzw. „cywilizacyjnych”.

Zmiana warunków bytowania i pracy zmienia zakres i profil sprawności fizycznej. Dzisiejszy *homo sapiens* staje w obliczu faktu przekształcania swojej osobowości biologicznej w *homo laborans* czy też *homo sedentarius*. Zjawiskiem przeciwdziałającym temu procesowi ma być *homo sportivus*, którego powstawanie obserwuje się obecnie w krajach o wysokim poziomie cywilizacji, a który swój czas wolny poświęca na uprawianie różnych dyscyplin sportowych lub innych form aktywności ruchowej.

Człowiek, coraz mniej narażony na zmienne wpływy środowiska biologicznego i odciążony w znacznym stopniu od wysiłków fizycznych, w sferze podstawowej działalności życiowej pozostaje jednak nadal zależny od swojej sprawności osobistej. Wydaje się więc, że obecnie — zwłaszcza wobec faktu przedłużenia się życia ludzkiego — szczególnie znaczenia nabiera sprawa utrzymania ogólnej sprawności i wydolności fizycznej ludzi na poziomie za-

bezpieczającym potrzeby wynikające z życia codziennego i gwarantującym organizmowi dysponowanie niezbędną rezerwą na ewentualne intensywniejsze wysiłki.

Dlatego też wychowanie fizyczne młodzieży akademickiej, która sukcesywnie wchodzi w czynne życie naszej społeczności, staje się zagadnieniem o dużym znaczeniu społecznym. Tryb życia tej grupy ludzi o zdecydowanej przewadze czynności umysłowych, sprzyja powstawaniu zaburzeń funkcji układu nerwowego, krążenia i narządu ruchu. Pojawia się skłonność do tycia, a równoległe z tym wzrasta upodobanie do wygód, stronięcie od wysiłków fizycznych — jako wtórny efekt zmniejszenia ogólnej wydolności fizycznej i szybkiego występowania objawów zmęczenia. Wagę tego problemu podkreśla fakt, że dotyczy on młodzieży biologicznie dojrzałej w wieku, w którym zakończył się naturalny rozwój cech stanowiących podłoże morfologiczne i czynnościowe sprawności i ogólnej wydolności fizycznej, co przy dalszym braku odpowiednio ukierunkowanych i dostatecznie silnych bodźców ruchowych oznacza osiągnięcie apogeu sprawności i wydolności fizycznej w przebiegu ontogenezy.

Wymienione czynniki stały się podstawą do konstrukcji takiego programu wychowania fizycznego, który w optymalny sposób rozwija sprawność fizyczną wszystkich studentów, uwzględniając różnice w indywidualnych możliwościach wysiłkowych i zainteresowaniach sportowych. Pamiętając, że wychowanie fizyczne jest zarówno przedmiotem nauczania, jak i środkiem warunkującym rozwój biologiczny człowieka, realizowany program uwzględnia następujące elementy: 1) podnosi ogólne możliwości wysiłkowe ustroju młodzieży akademickiej przez wyraźne akcentowanie w zajęciach długotrwałych wysiłków wytrzymałościowych; 2) zwiększa potencjał sprawności fizycznej w sensie umiejętności władania własnym ciałem, przez podniesienie wartości przeciętnych wyników w biegach, skokach, rzutach, pływaniu i innych naturalnych formach ruchu; 3) usprawnia te grupy studentów, których możliwości ruchowe kształtują się poniżej poziomu przeciętnego dla całej populacji; 4) stwarza dogodne warunki do realizacji spontanicznego zapotrzebowania na ruch w różnych formach; 5) korekcja, rehabilitacja i oddziaływanie lecznicze w przypadku osób wykazujących odchylenia od normy w za-

kresie ich możliwości ruchowych; 6) podradnictwo w zakresie form, intensywności i możliwości zwiększenia aktywności ruchowej w warunkach określonych trybem życia, porą roku itp.

Program został oparty na trzech podstawowych działach:

Dział I — zawiera zasób ćwiczeń ruchowych, stanowiących treść nauczania przedmiotu. Jest poświęcony dyscyplinom sportowym, ćwiczeniom utilitarnym — ważnym z punktu widzenia rekreacji. Obok popularnych gier sportowych w dziale tym znajdują się inne dyscypliny, jak pływanie, sporty przestrzenne i tańce. Absolwent uczelni winien co najmniej w stopniu dostatecznym opanować technikę tych dyscyplin sportowych, aby mógł je wykonywać przede wszystkim dla celów użytkowych i rekreacji.

Dział II — treść tego działu stanowi zasób ćwiczeń specjalnie ukierunkowanych (ze wskazówkami metodycznymi) umożliwiający stymulowanie rozwoju podstawowych cech motorycznych. Wyodrębnienie tej grupy ćwiczeń jest związane z usługowym charakterem wychowania fizycznego i rolą, jaką powinno spełniać w podnoszeniu możliwości funkcjonalnych ustroju.

Dział III — to zasób wiedzy o wychowaniu fizycznym przekazywany młodzieży w wyniku pedagogizacji procesu wychowania fizycznego. Dział ten zawiera podstawowe elementy wiedzy o kulturze fizycznej, o możliwościach stosowania różnych form i środków w uprawianiu ćwiczeń fizycznych, jak również gromadzi wiadomości uzasadniające potrzebę oraz motywację uprawiania ćwiczeń ruchowych.

Tak zakrojony program wychowania fizycznego w uczelni, staje się programem specjalistycznym, dysponującym dużą liczbą form i środków, programem atrakcyjnym, wychodzącym naprzeciw potrzebom i zainteresowaniom studentów — programem rozwijającym w sposób możliwie optymalny wydolność i sprawność fizyczną każdego studenta.

Z uwagi na duże zróżnicowanie poziomu sprawności i zainteresowań sportowych młodzieży, wychowanie fizyczne jest realizowane w następujących grupach:

1) Grupa przygotowania ogólnego — obejmuje młodzież I roku studiów o niskiej sprawności ogólnej i nie ukierunkowanych jeszcze zainteresowaniach sportowych. Program zajęć w.f. obejmuje ćwiczenia ogólnorozwojowe, technikę i taktykę jednej dyscypliny sportowej oraz naukę pływania. Minimal-

ny wymiar zajęć — co najmniej 2 godziny tygodniowo.

2) Program grup przygotowania sportowego — obejmuje naukę 1—2 dyscyplin sportowych, umiejętność sędziowania i organizacji zawodów. Studenci mają swobodę wyboru grupy ćwiczebnej zgodnie z ich zainteresowaniami sportowymi. Wymiar zajęć co najmniej 2 godziny tygodniowo na ćwiczenia i 1 godzina na udział w rozgrywkach.

3) Sekcje sportowe — w których ćwiczy młodzież wszystkich lat studiów o sprecyzowanych zainteresowaniach i odpowiednim poziomie sportowym. Sekcje takie w obrębie określonej dyscypliny sportowej reprezentują uczelnię w zawodach różnego typu. Wymiar godzin od 6 do 8 w tygodniu.

4) Grupy usprawnienia leczniczego — są przeznaczone dla studentów o niepełnej sprawności fizycznej, skierowanych przez lekarza. Wymiar zajęć 2 godziny tygodniowo.

5) Grupy fakultatywne — skupiają młodzież wszystkich lat studiów, która pragnie regularnie uprawiać ćwiczenia ruchowe i sport w sposób zorganizowany w większym wymiarze godzin, a która z uwagi na poziom usprawnienia nie kwalifikuje się do sekcji sportowych. Grupy takie są organizowane w obrębie domów studenckich i wydziałów. Wymiar zajęć od 4 do 6 godzin tygodniowo.

6) Grupy turystyczne i obozowe — dla młodzieży wszystkich lat studiów, w których jest realizowany program turystyki przestrzennej w różnych formach oraz szkolenie specjalistyczne dla sekcji sportowych. Założeniem podstawowym jest udział każdego studenta przynajmniej w jednym obozie turystycznym lub sportów przestrzennych w trakcie odbywania studiów.

Taki układ programu i sposób jego realizacji stanowią dogodne warunki do rozwiązania ważnego problemu, jakim stało się we współczesnym świecie wychowanie fizyczne i sport. Prowadzone badania nad stanem sprawności fizycznej studentów wykazały, jak dużo jeszcze można osiągnąć w kształtowaniu nawyków aktywnego ruchu życia i poprawy wskaźników morfologicznych i fizjologicznych w okresie studiów. Jest to już jednak ostatni okres w rozwoju osobniczym człowieka, kiedy można osiągnąć istotną poprawę tych wskaźników, przez właściwie zorganizowany i prowadzony system wychowania fizycznego.

Wiesław Doliński

Z życia Partii

w dyskusji nawiązujące do Wytycznych na VIII Zjazd PZPR Konferencja przyjęła następującą uchwałę:

- I. W zakresie pracy ideowo-wychowawczej i spraw młodzieży:
 1. Należy dążyć do dalszego rozwijania i umacniania funkcji ideologicznych partii w Uczelni. Zwrócić szczególną uwagę na kształtowanie właściwych, partyjnych wzorców osobowych. Uaktywnić proces szkolenia partyjnego POP i rozszerzyć środowiskowe formy szkolenia członków i kandydatów partii. Szczególną rolę winien odgrywać tu w dalszym ciągu UOPIW, którego działalność należy wzbogacać o nowe formy.
 2. Należy zapewnić dalsze podnoszenie poziomu i zwiększenie efektywności oddziaływania przedmiotów ideologicznych oraz jak najszersze włączenie wszyst-

kich pracowników uczelni do realizacji zadań ideowo-wychowawczych.

3. Dążyć do dalszego umocnienia organizacyjnego i ideowo-politycznego SZSP. Upowszechnić działalność grup z prawem rekomendacji do partii. Rozszerzyć zasięg i oddziaływanie Studium Wiedzy o Partii, Turnieju Wiedzy Politycznej „Politykus”. Zapewnić dalszy wzrost samorządności studenckiej i współudziału studentów w podejmowaniu decyzji na wszystkich szczeblach organizacyjnych Uczelni.
4. Umacniać aktywizację młodzieży w procesie dydaktycznym i w studenckim ruchu naukowym i kulturalnym.
5. Dążyć do zwiększenia działalności Rady Młodych Pracowników Nauki zwłaszcza na szczeblu wydziałów i instytutów.
6. Dążyć do wykorzystania SPR do aktywnego oddziaływania na studentów, zwłaszcza lat pierwszych.
7. Dbać o poprawę działalności działów administracji dotyczącej bezpośrednio szeroko pojętej problematyki studenckiej.

II. W zakresie działalności dydaktycznej i naukowej.

A) Kadry

1. Dążyć do pełnej realizacji uchwały KU z dnia 1 lipca 1977 r. w sprawie rozwoju młodej kadry naukowej.
2. Dążyć do dalszego wzmocnienia kadrowego Wydziałów Pedagogiki i Psychologii, Ekonomicznego i Wydziału Prawa i Administracji w celu zlikwidowania przeciążenia dydaktycznego.

B) Dydaktyka

1. Powołać studia podyplomowe dla nauczycieli na Wydziałach Mat.-Fiz.-Chem., BiNoZ, Humanistycznym i studia dzienne magisterskie w zakresie nauk politycznych i socjologii.
2. Dążyć do zwiększenia liczby studentów studiujących indywidualnie.
3. Dążyć do zmniejszenia liczebności studentów w grupie do ustawowego minimum.
4. Dążyć do zlikwidowania przeciążenia dydaktycznego przez równomierne rozłożenie zajęć oraz przez odciążenie młodych pracowników naukowo-dydaktycznych od seminariów i wykładów.
5. Dążyć do dalszej poprawy jakości dydaktyki, m.in. przez wprowadzenie środków aktywizujących proces nauczania.
6. Dążyć do zmniejszenia liczby punktów konsultacyjnych.

C) Nauka

1. Zintensyfikować badania w tematach węzłowych, rządowych i PAN-owskich w tematach szczególnie ważnych dla gospodarki narodowej i nauki, o tematyce priorytetowej, a zwłaszcza w programie „Wisła”, dla potrzeb LZW i ochrony naturalnego środowiska.
2. Dążenie do większej koncentracji badań na problemach istotnych dla społeczno-ekonomicznego rozwoju kraju. W naukach społecznych dążyć do podejmowania tematyki o znaczeniu polityczno-ideologicznym.
3. Dążyć do bardziej efektywnego wykorzystania kontaktów zagranicznych.
4. Skoncentrować badania w ramach specjalizacji Uniwersytetu.
5. Na kierunkach eksperymentalnych rozszerzać zasadę bezpośredniego kierowania badaniami i dydaktyką poprzez dalsze umocnienie zespołów badawczych oraz ujednoczenie zarządzania dydaktyką w wyniku podniesienia rangi kierowników kursowych monotematycznych pracowni i labora-

toriów studenckich, którzy powinni przejąć bezpośrednio zarządzanie dydaktyką w tym zakresie.

6. W oparciu o dyskusję na Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej oraz na zebraniach POP poświęconych dyskusji nad Wytycznymi na VIII Zjazd PZPR, przygotować do końca grudnia br. w postaci odrębnego opracowania, wykaz wniosków i postulatów dotyczących poprawy działalności administracji i obsługi technicznej naszego Uniwersytetu. Były on przesłany do wiadomości odpowiednich organów Uniwersytetu oraz wszystkich POP i stanowiłyby podstawę rozliczania realizacji zawartych w nim wniosków przez Egzekutywę KU.

III. W zakresie spraw wewnątrzpartyjnych.

1. Należy nadal konsekwentnie dążyć do zwiększenia dyscypliny partyjnej. W szczególności dalszej poprawy wymaga terminowość opłacania składek i frekwencja członków i kandydatów na zebraniach. Dążyć do dalszego wzrostu rangi POP, OOP i grup partyjnych na poszczególnych wydziałach, poprzez podniesienie kierowniczej roli partii, stwarzanie właściwej atmosfery pracy i działalności społeczno-politycznej.
2. Zobowiązuje się wybrany KU PZPR, aby w swej pracy dążył do zwiększenia upartyjnięcia wśród studentów oraz grup pracowników o niższym wskaźniku upartyjnięcia. W tym celu należy w większym stopniu upowszechnić zasadę rekomendowania przez partyjnych opiekunów lat i kierowników seminariów najlepszych studentów w szeregach PZPR. Zobowiązuje się Egzekutywa POP, aby wspólnie z grupami działania SZSP mającymi prawo rekomendacji do partii w większym stopniu wykorzystywały możliwości rekomendowania studentów do Partii. W związku z tym należy dążyć do zwiększenia grup działania z prawem rekomendacji w szeregach PZPR. W/w działania winny mieć miejsce przy ścisłym przestrzeganiu zasady odpowiedniej jakości szeregów partyjnych.
3. Należy dążyć do podniesienia efektywności szkolenia dla kandydatów, prowadzonego przez UOPIW i POP, poprzez uatrakcyjnienie formy prowadzenia szkoleń oraz konsekwentne egzekwowanie samokształcenia.
4. Nadal należy doskonalić formy oddziaływania na bezpartyjnych, poprzez otwarte zebrania partyjne, czyni społeczne, tworzenie grup aktywnie bezpartyjnych.

Dokończenie na str. 10

UDZIAŁ PRACOWNIKÓW UMCS W DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTW NAUKOWYCH

Jak powszechnie wiadomo, towarzystwo naukowe inicjuje społeczny ruch naukowy, który zmierza do rozwoju i popularyzacji wiedzy. Osiągnięcia w tej dziedzinie towarzystw naukowych — zarówno o charakterze ogólnym, jak i regionalnym — są znaczne.

Statutowe zadania niemal wszystkich towarzystw obejmują: rozwój i popieranie badań naukowych, popularyzacja wiedzy w środowisku, organizowanie odczytów, sesji, zjazdów o zasięgu regionalnym, krajowym, międzynarodowym. Wprawdzie większość statutów przewiduje prowadzenie badań naukowych, ale w praktyce realizacja tego zadania znacznie odbiega od założeń. Najczęściej badania prowadzone są przez członków w ramach macierzystych zakładów naukowych, natomiast towarzystwa pełnią rolę pewnego forum do dyskusji nad wybranymi zagadnieniami i problemami naukowymi. Statuty wskazują ponadto na potrzebę łączenia pracy naukowej, popularyzacyjnej z celami ogólnospołecznymi kraju ze szczególnym uwzględnieniem własnego regionu.

Działalność towarzystw integruje środowiska naukowe. Procesowi temu sprzyjają takie formy działania, jak: interdyscyplinarne badania, sesje naukowe, stałe posiedzenia naukowe i spotkania jubileuszowe.

Większość towarzystw skupia, obok pracowników naukowych, także wielu praktyków, co sprzyja kształtowaniu więzi nauki z praktyką.

Towarzystwa naukowe, których członkami są pracownicy UMCS, mają następującą strukturę organizacyjną: zarządów głównych — 2, oddziałów — 17, kół — 3.

W roku akademickim 1977/78 zanotowano 22 towarzystwa naukowe w środowisku akademickim, w których działali pracownicy UMCS. Wymienione poniżej towarzystwa skupiały 2454 członków, w tym 851 pracowników UMCS, co stanowiło 34,7% w stosunku do ogólnej liczby członków. Do najmniejszych towarzystw, zrzeszających powyżej 50 pracowników UMCS należały: Lubelskie Towarzystwo Naukowe (124 osoby), PTChemiczne (115 osób), PTFizyczne (79), PTGeograficzne (70), PTMatematyczne (68).

Członkostwo pracowników UMCS w poszczególnych towarzystwach kształtowało się nierównomiernie. Najmniej pracowników uczelni, w stosunku do ogólnej liczby członków, liczyły: PTLogopedyczne (4,2%), PTLudoznawcze (7,4%), PTArch.-Numizmatyczne (7,5%). Do towarzystw skupiających 20–50% pracowników należały: PTGeograficzne (44,8%), PTFilozoficzne (44,4%), Tow. Miłośników Języka Polskiego (43,0%), PTEntomologiczne (35,5%), Lubelskie Towarzystwo Naukowe (29,3%), PTPsychologiczne (28,8%), PTSocjologiczne (24,5%), PTBiochemiczne (24,3%), PTMikrobiologiczne (21,1%).

Największy procent pracowników uczelni w stosunku do ogólnej liczby członków, skupiały towarzystwa: PTChemiczne (82,1%), PTBotaniczne (76,2%), PTGeologiczne (66,6%), PTGeofizyczne (64,0%), PTMatematyczne (60,7%), PTHistoryczne (58,7%), PTZoologiczne (55,5%), PTFizyczne (51,6%). Tylko w dwóch towarzystwach członkami byli wyłącznie pracownicy nauki UMCS: PTEkonomiczne, PT Nauk Politycznych.

c.d. na str. 10

Wykaz towarzystw naukowych i liczba członków w 1978 r.

Nazwa towarzystwa	Liczba członków		Prac. UMCS w stosunku do ogóln. liczby w %
	ogółem	w tym prac. UMCS	
Lubelskie Towarzystwo Naukowe (Zarz. Gł.)	422	124	29,3
PTArch.-Numizm.	106	8	7,5
PTBiochemiczne	70	17	24,3
PTBotaniczne	63	48	76,2
PTChemiczne	140	115	82,1
PTEkonomiczne (koło)	34	34	100,0
PTEntomologiczne	31	11	35,5
PTFilozoficzne	72	32	44,4
PTFizyczne	153	79	51,6
PTGeofizyczne	25	16	64,0
PTGeograficzne	156	70	44,8
PTGeologiczne (koło)	18	12	66,6
PTHistoryczne	80	47	58,7
PTLogopedyczne (Zarz. Gł.)	543	23	4,2
PTLudoznawcze	27	2	7,4
PTMatematyczne	112	68	60,7
PTMikrobiologiczne	128	27	21,1
PTNauk Politycznych	25	25	100,0
PTPsychologiczne	73	21	28,8
PTSocjologiczne	57	14	24,5
PTZoologiczne	54	30	55,5
Tow. Miłośników Języka Polskiego (koło)	65	28	43,0
Ogółem	2454	851	34,7

Na szczególną uwagę zasługują osiągnięcia towarzystw naukowych w dziedzinie popularyzacji wiedzy w regionie lubelskim. Większość odczytów była dobrze przygotowana i cieszyła się dużym zainteresowaniem. Wykłady, prelekcje i odczyty dla szerszej publiczności, poza siedzibą towarzystwa, prowadziły: PTEkonomiczne (50 odczytów), PTPsychologiczne (50), PTLudoznawcze (12), PTHistoryczne (10).

Największą żywotność w zakresie organizacji sesji i zjazdów naukowych wykazały: Lubelskie Towarzystwo Naukowe (3), PTChemiczne (2), PTEkonomiczne (2), PTHistoryczne

Główne formy działalności towarzystw

Nazwa towarzystwa	Posiedzenia z odczytami:				Wycieczki
	nauk.	popul.-nauk.	Sesje, konfer., zjazdy	Wycieczki	
Lubelskie Towarzystwo Naukowe (Zarz. Gł.)					
Wydz. I	10	—	—	—	
Wydz. II	23	—	1	—	
Wydz. III	26	—	2	—	
Wydz. IV	15	—	—	—	
PTArch.-Numizm.	6	12	—	—	
PTBiochemiczne	3	—	—	—	
PTBotaniczne	11	—	—	—	
PTChemiczne	9	—	2	—	
PTEkonomiczne (koło)	5	54	2	—	
PTEntomologiczne	8	—	—	—	
PTFilozoficzne	6	12	—	—	
PTFizyczne	14	3	—	—	
PTGeofizyczne	3	3	1	5	
PTGeograficzne	9	11	1	—	
PTGeologiczne (koło)	—	4	—	1	
PTHistoryczne	10	10	2	—	
PTLogopedyczne (Zarz. Gł.)	—	20	1	1	
PTLudoznawcze	4	12	—	—	
PTMatematyczne	20	—	—	—	
PTMikrobiologiczne	4	—	—	—	
PTNauk Politycznych	2	—	1	—	
PTPsychologiczne	20	50	—	—	
PTSocjologiczne	9	—	1	—	
PTZoologiczne	9	—	—	—	
Tow. Miłośników Języka Polskiego	8	—	—	—	

(2), pozostałe towarzystwa w r. 1978 na tym odcinku były mniej aktywne.

Na uwagę zasługuje PTGeofizyczne, które w okresie sprawozdawczym zorganizowało 5 wycieczek szkoleniowych dla uczniów szkół średnich, połączone ze zwiedzaniem Obserwatorium Meteorologicznego w Lublinie i wygłaszaniem prelekcji. Nie dysponując odpowiednimi funduszami, towarzystwa nie organizowały wycieczek dla swoich członków. Główne formy działalności obrazuje zestawienie.

Współpraca towarzystw z innymi ośrodkami naukowymi posiada różnorodną formę. Niektóre towarzystwa utrzymują stałe kontakty z placówkami naukowymi zagranicznymi, m.in.: PTLogopedyczne — ze Słowackim Towarzystwem Logopedycznym, PTZoologiczne — ze Słowackim Towarzystwem Entomologicznym. Dużą aktywność w działalności towarzystw uzewnętrżniła się w zakresie wymiany wydawnictw. Tego rodzaju działalność rozwijały towarzystwa: Lubelskie Towarzystwo Naukowe z odpowiednimi placówkami w ZSRR, USA, Francji, Czechosłowacji; PTLogopedyczne z ośrodkami naukowymi Czechosłowacji, Włoch, Belgii, Rumunii, NRD, Jugosławii, Francji, Argentyny, USA. Współpraca z zagranicą obejmowała także wymianę prelegentów — specjalistów z poszczególnych dziedzin nauki, m.in.: PTFizyczne — z Holandii, RFN, USA, ZSRR oraz uczestnictwo członków towarzystw w sesjach, sympozjach i zjazdach organizowanych za granicą, m.in.: PTBiochemiczne w NRD, PTZoologiczne — Czechosłowacja.

Obok działalności naukowej i popularyzatorskiej, PTFizyczne, zgodnie z wieloletnią tradycją, prowadziło pracę dydaktyczną z młodzieżą szkół średnich. Powstałe przed trzema laty Międzyszkolne Koło Fizyczne, kierowane przez jednego z członków towarzystwa, pracownika uczelni, jest wdziecznym polem popularyzacji wiedzy i poszukiwania talentów. Przy oddziale PTFizycznego działa aktualnie Komitet Okręgowy Olimpiady Fizycznej. Ponadto rokrocznie organizowane są „pokazy z fizyki” dla młodzieży szkół średnich.

Również PTGeograficzne utrzymuje stałe kontakty ze szkołami lubelskimi. Poza tym szereg członków, pracowników uczelni uczestniczy w pracach Komisji Olimpiady Geograficznej dla szkół średnich.

PTLudoznawcze kontynuuje odczyty w zakresie kultury ludowej regionu lubelskiego ze szczególnym uwzględnieniem folkloru i sztuki ludowej.

Wyniki badań naukowych — opracowane przez pracowników UMCS, należących do PTPsychologicznego — były referowane na posiedzeniach oddziału. Ożywione kontakty tego towarzystwa, m.in. z Inspektorem Oświaty, Sądem dla Nieletnich itp. rozszerzają problematykę badań zgodnie z kierunkiem zainteresowań członków.

Towarzystwa naukowe, mimo silnego potencjału osobowego, jakim dysponują, przeżywają w swej działalności pewien kryzys. Kryzys ten, obejmujący zresztą większość towarzystw w świecie, polega na gwałtownym przeżywaniu się stereotypu działalności towarzystw, nie odpowiadającemu aktualnym potrzebom społecznym. Niewątpliwie, zauważalny w działalności kryzys towarzystw naukowych jest wynikiem doniosłych przemian społecznych. Wyjściem z tego kryzysu mogą być tylko nowe wzory, śmiałe poszukiwania nowych kierunków dalszego działania. Ten nowy kierunek sugerowany przez niektórych znawców zagadnienia winien polegać na intensyfikowaniu i doskonaleniu działalności towarzystw przez szersze niż dotychczas włączanie ludzi nauki do życia społeczno-gospodarczego oraz śmielsze rozszerzanie listy członków o specjalistów-praktyków.

Halina Maliszewska

Z życia Partii

nego, co w konsekwencji winno przynieść równomierny rozwój szeregów partyjnych we wszystkich jednostkach Uczelni.

Uchwała niniejsza zostanie rozszerzona o treści, które zostaną podjęte na obradach VIII Zjazdu.

Kazimierz Wiliński, Halina Opolska

Ze sportu akade- mickiego

Prezes ZG AZS, minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki prof. dr hab. Janusz Górski dokonuje otwarcia sportowego roku akademickiego 1979/1980.

Jubileuszowi 35-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej towarzyszyły dwa bardzo ważne wydarzenia w sportowym życiu studenckim; pierwsze — to 35-lecie działalności Akademickiego Związku Sportowego w Uczelni, drugie — centralna inauguracja sportowego roku akademickiego. Obydwu wydarzeniom towarzyszył bogaty program imprez sportowych i okolicznościowych oraz olbrzymie zainteresowanie studenckiej braci. Uroczystości jubileuszowe zainaugurowało wyjazdowe posiedzenie plenum Zarządu Głównego AZS, poświęcone perspektywom rozwoju sportu akademickiego w Polsce. W godzinach popołudniowych 8 listopada „Chatka Żaka” oddana została we władanie działaczom Klubu Uczelnianego AZS. W foyer teatru akademickiego przygotowali oni ciekawą ekspozycję fotografii obrazujących sportową działalność w Uniwersytecie. O godzinie 15.00 Gaudeamus, w wykonaniu chóru akademickiego UMCS rozpoczął jubileuszową akademię. Za prezydialnym stołem zasiadli członkowie prezydium Klubu Uczelnianego AZS z prezesem mgr Barbarą Życińską. Wśród licznie zgromadzonych gości powitano sekretarza KW PZPR Władysława Kowala, rektora UMCS prof. dra hab. Wiesława Skrzydłę, kierownika Wydziału Nauki i Oświaty KW PZPR mgr. Tadeusza Kąckiego, przedstawicieli Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Zarządu Głównego i Zarządu Wojewódzkiego SZSP, centralnych i lubelskich władz sportowych, kierownictwo Akademickiego Związku Sportowego, działacze, szkoleniowców, zawodników i sympatyków Klubu. Najważniejsze fakty, sportowe osiągnięcia, sylwetki zasłużonych działaczy i wyróżniających się sportowców w 35-lecie Klubu przedstawił dr Leszek M. Rouppert. W kulminacyjnym punkcie uroczystości rektor prof. dr hab. Wiesław Skrzydło wręczył honorowemu pocztowi KU AZS sztandar klubowy ufundowany przez władze Uczelni. Rektor wysoko ocenił sportową aktywność Klubu Uczelnianego, podkreślił niezwykle ważną rolę sportu w wychowaniu młodego człowieka i życzył wielu nowych osiągnięć pod sztandarem klubowym. Zarząd Klubu Uczelnianego AZS został wyróżniony najwyższym Uczelnianym wyróżnieniem — Meda-

lem Nauka w Służbie Ludu. Sekretarz KM PZPR Stanisław Warpas dokonał aktu dekoracji sztandaru złotą odznaką honorową „Zasłużonemu dla Lublina” i przekazał bardzo serdeczne gratulacje i życzenia od lubelskich władz partyjnych i administracyjnych. Działalność sportowa i organizacyjna Klubu spotkała się z bardzo wysoką oceną kierownictwa Zarządu Głównego AZS; przekazał ją pierwszy zastępca prezesa — doc. dr hab. Bogdan Kołodziejek, który wręczył medale 70-lecia AZS w Polsce: prof. dr. hab. Grzegorzowi Leopoldowi Seidlerowi, mgr. Aleksandrowi Strycharzewskiemu, dr. Leszkowi M. Rouppertowi, dr. Wiesławowi Dolińskiemu i mgr. Januszowi Czerwińskiemu. Następnie prorektor UMCS doc. dr hab. Kazimierz Sykut wręczył medale Nauka w Służbie Ludu: Barbarze Życińskiej i czołowym siatkarzom zespołu, który w 1959 r. zdobył I miejsce w międzynarodowym turnieju podczas Światowego Festiwalu Młodzieży w Wiedniu — Bożenie Socha-Wierdak, Sylwii Sobiesiak-Bryda, Annie Klaus-Pielak i Bożenie Dziurzyńskiej. Część oficjalną zakończyły serdeczne organizacyjne pozdrowienia przekazane przez kol. Leszka Kurowskiego wiceprzewodniczącego Rady Uczelnianej SZSP oraz wręczenie przez sekretarza ZG AZS mgr. Jerzego Kasprowicza srebrnych odznak AZS: Danucie Zygar-Kędzierskiej, Kazimierzowi Sinickiemu i Mirosławowi Warchołówi. W części artystycznej wystąpił Zespół Tańca Ludowego UMCS pod dyrekcją mgr. Stanisława Leszczyńskiego. Do późnych godzin przeciągnęło się spotkanie koleżeńskie; odżyły wspomnienia sprzed lat, przypominano zwycięstwa i porażki, wiele uwag poświęcono przyszłości Klubu. W optymistycznym nastroju zakończono ten niezwykle uroczysty i bogaty we wrażenia dzień.

Bardzo duże zainteresowanie towarzyszyło biegom ulicznym rozgrywanym w dzielnicy uniwersyteckiej z okazji 35-lecia UMCS. Trudne warunki atmosferyczne nie zniechęciły miłośników lekkiej atletyki; zwłaszcza w biegach masowych na linii startu przed pomnikiem pierwszego rektora UMCS prof. dr. Henryka Raabego stanęło wiele dziewcząt i chłopców. W biegach tych triumfowali studenci UMCS —

wśród kobiet Anna Warchoń, Alicja Sawicka i Joanna Maciążek, natomiast wśród mężczyzn — Janusz Kostrzewski, Stanisław Buczek i Jerzy Bytys. W biegu otwartym zawodniczki miały do pokonania trasę dwukrotnie dłuższą niż ich młodsze koleżanki — zwyciężyła Zofia Kosikowska (AR) przed Zofią Sadurską (AR) i Wiesławą Misztalewską (AM). Szczególnym zainteresowaniem cieszył się bieg mężczyzn, w którym po interesującej i zaciętej walce zwycięzcy czołowy lubelski średniodystansowiec Zbigniew Zapasek (PL), przed Bogdanem Iwanowskim (AZS), i Karolem Szewczukiem (AR). Przyjemnym akcentem, podsumowującym tę formę sportowej aktywności, było wręczenie pamiątkowych dyplomów i nagród ufundowanych przez władze Uczelni.

Akademicki Ośrodek Sportowy w Lublinie po raz pierwszy w swej niemal dziesięcioletniej historii stał się miejscem centralnej inauguracji sportowego roku akademickiego. Trzeba przyznać, że był znakomicie przygotowany do tej uroczystości. Ciekawe dekoracje, wystawa osiągnięć Klubu Uczelnianego AZS UMCS i Studium Wychowania Fizycznego i Sportu UMCS stworzyły interesujące tło. W hali sportowej zgromadziły się sportowe reprezentacje lubelskich wyższych uczelni, a dostojęstwa przydały pocztę sztandarowe ZG i ZW SZSP, ZG, ZŚr i KU AZS. Licznie zgromadzonych gości bardzo serdecznie przywitał prezes Zarządu Środowiskowego AZS prof. dr hab. Ryszard Orłowski. Oficjalnego otwarcia sportowego roku akademickiego 1979/1980 dokonał prezes ZG AZS, minister Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki prof. dr hab. Janusz Górski. Wskazał on nowe kierunki działania w sporcie akademickim, potrzebę aktywizacji sportowej wśród młodzieży studenckiej, przekazał obecnym na sali rektorom gorące podziękowania za ich troskliwą i aktywną pomoc w rozwoju działalności sportowej. Bardzo miłym akcentem było wręczenie odznaczeń państwowych, resortowych i akademickich. Wśród wyróżnionych medalem 70-lecia AZS znalazł się prof. dr hab. Ryszard Orłowski. Artystyczną oprawę imprezy stworzył chór akademicki UMCS pro-

wadzony przez doc. Jadwigę Czerwińską i Zespół Tańca Ludowego UMCS. W części sportowej jako pierwsi wystąpili członkowie sekcji uczelnianej karate. Przy dźwiękach rytmicznych melodii, w kontrastowym świetle jupiterów młodzi adepci tej trudnej, męskiej dyscypliny zademonstrowali bogaty repertuar. Szczególne zainteresowanie wzbudziły popisy organizatora i trenera mgr. Andrzeja Puchniarskiego. Zebrał on po pokazie wiele zasłużonych gratulacji, a zainteresowanie pokazem pozwala przypuszczać, że nie będzie miał w przyszłości żadnych trudności z naborem do sekcji.

Po pokazie hala sportowa stała się miejscem zmagania koszykarzy Politechniki i Uniwersytetu. Po interesującej grze zwyciężyła drużyna UMCS 103:72 (50:36) zdobywając punkty przez: Kozłowskiego 24, Piłata 16, Gumowskiego 14, Szczurewskiego 13, Szymoniuka 13, Wojaka 8, Skibę 6, Kowalczyka 5, Bagińskiego 4. Dla pokonanych punkty zdobyli: Teodorczyk 22, Szalak 16, Jarecki 14, Murlak 10, Polkowski 6, Szymanek 4.

Wielu uczestników zgromadził na starcie miting pływaków. W konkurencjach kobiet nasze reprezentantki nie odniosły sukcesów, natomiast wśród mężczyzn Kazimierz Sinicki zwyciężył w wyścigach na 100 m stylem dowolnym i 100 m stylem klasycznym, a Mirosław Warchoł był I w wyścigu na 50 m stylem motylkowym i II — na 100 m stylem grzbietowym. W wyścigach sztafetowych 4x50 m stylem dowolnym wśród mężczyzn zwyciężyła reprezentacja UMCS w składzie: Adam Pleban, Wiesław Cielikliński, Mirosław Warchoł i Kazimierz Sinicki, a wśród kobiet reprezentacja Politechniki przed UMCS (Anna Dańko, Gościława Korpalska, Małgorzata Kosacka i Teresa Urban). Po zakończeniu sportowych imprez współorganizujących centralnej inauguracji sportowego roku akademickiego wiceprezisi Zarządu Środowiskowego AZS (Marek Ryszard Piotrowicz i inż. Witold Zimny) dokonali podsumowania i wręczenia nagród zespołom uczestniczącym w VII akademickich igrzyskach sportowych Lublina. Ta edycja igrzysk zakończyła się zasłużonym zwycięstwem Politechniki 68 pkt przed UMCS — 63 pkt, AR — 47 pkt, AM — 35 pkt i KUL — 14 pkt. Studenci UMCS triumfowali w lekkiej atletyce kobiet, koszykówce kobiet i mężczyzn, siatkówce kobiet, w wioślarstwie mężczyzn i tenisie stołowym kobiet.

Międzynarodową oprawę miał tradycyjny turniej w koszykówce kobiet i mężczyzn o puchar Jego Magnificencji, który w tym roku prof. dr. hab. Wiesława Skrzydły rozgrywany z okazji 35-lecia sportowej działalności w Uniwersytecie. Turniej kobiet zakończył się zwycięstwem Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego z Tbilisi, która w finałowym meczu pokonała reprezentację UMCS 69:66 (25:32). Kolejne miejsca zajęły drużyny: Uniwersytetu Humboldta w Berlinie, Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu, Uniwersytetu w Groningen i juniorek AZS. Punkty dla reprezentacji UMCS, która w eliminacjach pokonała Ołomuńiec 54:51 (28:28) i Groningen 57:45 (30:26) uzyskały: Iwona Fiala-Choina 34, Anna Wojtysiak 33, Marzena Jasińska 30, Anna Arent 20, Jolanta Gołęberska 20, Dorota Jarosz

Sekretarz KM PZPR Stanisław Warpas dekoruje Sztandar Klubowy AZS UMCS Złotą Odznaką Honorową „Zasłużonemu dla Lublina”. W poczcie honorowym od lewej: Marek Stańczyk, Barbara Zycińska i Mirosław Warchoł

12, Ewa Oleszczuk 10, Marzena Szuster 7, Małgorzata Staniewska 6, Halina Sołtys 3 i Ewa Zabłocka 2. W turnieju mężczyzn zwyciężyła reprezentacja Uniwersytetu w Ołomuńcu przed UMCS I, UMCS II i Uniwersytetem w Groningen. UMCS I pokonał Groningen 65:58 (38:29), UMCS II — 69:51 (37:20) i w finałowym spotkaniu uległ Ołomuńcowi po dogrywce 79:80 (37:37, 73:73) zdobywając punkty w całym turnieju przez: Krzysztofa Chabrowskiego i Marka Gumowskiego po 41, Henryka Wojaka 25, Jana Teodorczyka 24, Jerzego Szczurewskiego 16, Piotra Szymoniuka 12, Marka Skibę, Grzegorza Cybulaka, Zbigniewa Dudzińskiego i Dariusza Kozłowskiego po 10, Stanisława Piłata 8, Andrzeja Martona 6; UMCS II przegrał z Ołomuńcem 57:71 (25:39) i pokonał Groningen 59:58 (31:26) — zdobywając punkty przez: Arkadiusza Derwisza 44, Lecha Kowalczyka 21, Mariusza Siembidę 20, Janusza Chałata 19, Andrzeja Skibę 16, Edwarda Sidorka 14, Janusza Bagińskiego 12, Jarosława Domańskiego 11, Tadeusza Kontka 9 i Andrzeja Opalę 1. Wręczając nagrody zwyciężcom zespołom rektor Wiesław Skrzydło podkreślił wysoki poziom turnieju i wyraził nadzieję, że ta pożyteczna impreza będzie kontynuowana także w latach następnych.

Dnia 28 listopada w sali kawiarnianej Domu Studenta Zaocznego odbyło się uroczyste spotkanie sportowych władz lubelskich i kierownictwa Uczelni z aktywnym uczelnianym odpowiedzialnym za przygotowanie uroczystości 35-lecia Klubu Uczelnianego AZS UMCS i centralnej inauguracji sportowego roku akademickiego. Podczas spotkania przebiegającego w niezwykle sympatycznej atmosferze wręczono nagrody i dyplomy uznania wyróżniającym się działaczom Klubu, Studium Wychowania Fizycznego i sportu oraz członkom komitetu organizacyjnego.

Leszek Maria Rouppert

Sympatykom
Informatora UMCS
wszystkiego najlepszego
w NOWYM ROKU

1980

życzy
Redakcja

EKSLIBRISY
ZBIGNIEWA JÓZWIKA
DLA PRACOWNIKÓW UMCS

